

**Ministarstvo obrazovanja nauke kulture i sporta TK
Pedagoški zavod- odjel Edukativni Centar Tuzla**

Projekat: Kurikulum za prvu trijadu devetogodišnje škole

UNESCO

TRIJADA DEVETOGODIŠNJE ŠKOLE

Tuzla, 29.12.2004. godine

Radna Grupa:

**Ediba Pozderović, specijalista za menadžment u obrazovanju, Edukativni Centar Tuzla –
kooordinator Radne Grupe**

mg. Sead Rešić, asisten za matematiku na PMF Tuzla

Šaban Smajlović, specijalista za menadžment u obrazovanju, Pedagoški Zavod Tuzla

Jasmina Šehabović, nastavnik razredne nastave, OŠ "Novi Grad", Tuzla

Sonja Radojčić, nastavnik razredne nastave, OŠ "Pazar", Tuzla

Samira Huremović, nastavnik razredne nastave, OŠ "Jala", Tuzla

Amela Petričević, nastavnik razredne nastave, OŠ "Jala", Tuzla

Vanda Mašić, nastavnik razredne nastave, OŠ "Jala", Tuzla

Sanela Jusufović, nastavnik razredne nastave, OŠ "Novi Grad", Tuzla

Dijana Kovačević, profesor razredne nastave, OŠ "Sjenjak", Tuzla

Džana Gojačić, nastavnik razredne nastave, OŠ "Novi Grad", Tuzla

Svetlana Duvnjaković, nastavnik razredne nastave, OŠ "Brčanska Malta", Tuzla

Rusmira Gazdić, nastavnik razredne nastave, OŠ "Brčanska Malta", Tuzla

Jagoda Iličić, nastavnik razredne nastave, OŠ Katolički Školski Centar "Sveti Franjo", Tuzla

Nevzeta Kovačević, nastavnik razredne nastave, OŠ "Brčanska Malta", Tuzla

Branka Dokić, nastavnik razredne nastave, OŠ "Jala", Tuzla

Sabira Mićanović, nastavnik razredne nastave, OŠ "Brčanska Malta", Tuzla

Sanja Salihspahić, nastavnik razredne nastave, OŠ "Simin Han", Tuzla

Elvira Ćosić, nastavnik razredne nastave, OŠ "Brčanska Malta", Tuzla

Ivana Mulić, nastavnik razredne nastave, OŠ Katolički Školski Centar "Sveti Franjo" Tuzla

Sanela Aliefendić, nastavnik razredne nastave, OŠ "Novi Grad", Tuzla

Esmā Kapetanović, nastavnik razredne nastave, OŠ "Sjenjak", Tuzla

Amela Šarić, nastavnik razredne nastave, OŠ "Pazar", Tuzla

Gabrijela Bundalo, nastavnik razredne nastave, OŠ "Pazar", Tuzla

LOKALNA KOMPONENTA KURIKULUMA TUZLANSKI KANTON

U skladu s Konceptijom devetogodišnjeg obaveznog odgoja i obrazovanja, nastavni planovi i programi kantona sastoje se od:

- a) **Općeg dijela - zajedničke jezgre**
- b) **Posebnog dijela - lokalne komponente**

- **Zajednička jezgra**

Zajednička jezgra su sadržaji pojedinih nastavnih predmeta bez kojih predmet ne može postojati (primjereni uzrastu učenika), pojmovi koji daju identitet nastavnom predmetu. Tu su i sadržaji koji obezbjeđuju kvalitetnu i korektnu informaciju o onima koji su pored nas i sa nama (umjetnička, naučna, tehnička ostvarenja, rezultati u kulturi i kulturnom nasljeđu, običaji). Zajednička jezgra obezbjeđuju bolje razumijevanje unutar školskog sistema i programa u različitim dijelovima Federacije Bosne i Hercegovine, ali i mogućnost promjene škole bez problema koji mogu biti izazvani prevelikim razlikama u nastavnim planovima i programima.

- **Lokalna komponenta**

Ovaj dio programa daje mogućnost školama, općinama i kantonima da razviju vlastite programe, birajući sadržaje i područja učenja.

Psihopedagoška osnova kurikuluma

Psihopedagoška osnova oblikovanja kurikuluma je način da se razumije podučavanje u nastavi, učenici, nastavnici, itd. Kurikulum dopušta interakciju između načina podučavanja, učenja i selektivnog podučavanja. Tako da je u skladu sa ciljevima, sadržajima, pedagoškim metodama i kriterijima evaluacije, koje nastavnik za svaku etapu (ciklus) sistema obrazovanja oblikuje sadržaje prema psihopedagoškim osnovama. Mehanizmi kojima se podučava i konkretizira metodološki kriterij nastavne prakse, elementi su razvojnog oblikovanja kurikuluma.

Proces učenja-podučavanjem ima u vidu, da je učenik u mogućnosti da radi i nauči u određenom vremenu u ovisnosti od operativnog stadija razvoja, u kojem se nalazi skup saznanja koji se konstruira kroz iskustva iz prethodnog učenja. Na kraju, nastavne aktivnosti promoviraju osobeni rast učenika/ca. Posljedice nastavnog podučavanja vezane za osobeni razvoj imaju veći značaj u tome što dopuštaju građenje. Ovo je dio konstruktivističkog koncepta podučavanja.

Izraz podučavanje slijedi ispunjavanje dva uslova. Na prvom mjestu, to su sadržaji koji su potencijalno važni, kako s unutarne tačke gledišta strukture (epistemološke), tako i s tačke gledišta moguće asimilacije (prema kognitivnoj strukturi). Na drugom mjestu, učenik/ca motiviran je da uči sa onim što zna kroz odnos – interakciju.

Značaj podučavanja je više u tome što je ono direktno kroz funkcionalnost. Funkcionalno podučavanje se mjeri kroz to šta učenik/ca može da koristi kada je u određenoj situaciji, i šta od toga može u novim situacijama i novim podučavanjima povezati u širu lepezu. Izraz, oblikujući aspekt podučavanja, odnosi se na memorisanje s razumijevanjem, i služi kao osnova za nova podučavanja.

Proces posredstvom kojeg se proizvodi podučavanje predstavlja potrebu učenika za intenzivne aktivnosti u kojima uspostavlja veze između novih sadržaja i raspoloživih elemenata kognitivne strukture. Pamćenje je prirodno unutarne oblikovanje, koje se ne može identifikovati sa jednostavnim rukovanjem

ili istraživanjem objekata i situacija. Ove vrste aktivnosti su samo posrednici koji direktno upućuju na smisao podučavanja i mogu koristiti za unutarnje kognitivno stimulisanje.

Globalno podučavanje definiše smisao podučavanja i upućuje na poseban način povezivanje novog podučavanja kojim se ima mogućnost još boljeg povezivanja onog što učenik/ca već zna sa onim podučavanjem koje će tek uslijediti.

Sa psihološke tačke gledišta, princip globalizacije indicira, da se podučavanje realizira posredstvom šematskih konstrukcija saznavanja elemenata koji sadrže brojne i složene relacije, na takav način, da uključivanje novih elemenata daje najznačajnije mjesto podučavanju.

Konstruktivističko školsko podučavanje, posmatra kao pod lupom, pedagoške intervencije koje treba da su pravovremene, konkretne i da imaju kohezivno djelovanje. Konstruktivizmom se osnova određenog kurikulumu prilagođava metodama učenja koje su karakteristične za individualne karakteristike učenika. U tom smislu treba istaći da optimalan metod za učenika određenih karakteristika možda nije adekvatan za učenike različitih karakteristika. Konačno radi se o obraćanju pažnje na podršku konstruiranja saznanja suprotstavljanjem različitosti kroz lični stil učenja učenika. Oblik dolaženja do samostalnog/ ličnog stila učenja ne pretpostavlja da se različito i specifično tretira svaki učenik/ca, već da se otkrivaju raznovrsni metodološki i didaktički oblici kojima će svaki učenik/ca moći da prihvati prema osobitim individualnim karakteristikama ciljeve podučavanja.

Razumijevanje globalizacije kao psihološke strukture podučavanja

Fokusira se na prijedloge konstruktivista (grana pedagoške psihologije) o osnovnim psihopedagoškim osobitostima kurikulumu. U tom smislu sa psihološke tačke gledišta globalizacija konkretizuje mišljenjem da podučavanje nije termin koji jednostavno označava dodavanje ili akumulaciju znanja već da je potrebno povezivati nove nastavne materijale podučavanja u takav oblik koji vodi računa o onom što učenik već zna.

Globalizacija u koheziji sa osnovnim psihopedagoškim idejama vodi računa o važnosti izrade dijelova za podučavanje. Ono ide u korist uspostavljanja veza između novog materijala za podučavanje i što većeg broja mogućih šema znanja učenika/ca. Ovoj podrazumijeva globaliziranje prioriteta načina organizacije sadržaja kurikulumu kroz povezani slijed oblika didaktičke organizacije: za discipline, aktivnosti, teme, itd.

Obično se oznaka i praksa termina globalizacije opskrbljuje sa terminom interdisciplinarnost.

Termin globalizacija, zasnovan je na kognitivnoj, emotivno-socijalnoj strukturi učenika/ca prema tome ima osnovu podršku u psihologiji i pedagogiji. Od njihovog porijekla (na početku vijeka didaktički reformisti) do danas konkretnom- primjenom raznovrsnih karakteristika.

Termin interdisciplinarnost prema svom porijeklu postavljen je zbog potrebe za povezivanjem različitih disciplina koje se na kraju realizacijom obostrano obogaćuju međupromjenama. U naučno istraživačkoj sredini obično se praktikuje analiza iz različitih perspektiva. Uspostavlja se proces učenja-podučavanjem koji je zasnovan na organizaciji su-dijeljenja oblasti znanja, to je korisna opcija u primjeni modela učenja-podučavanjem sa gledišta globalizatora, koji isto tako može da prihvati obrađivanje više disciplina.

Kriteriji za evaluaciju

Kroz evaluaciju pokušavamo analizirati proces učenja-podučavanjem. Evaluacija dopušta, da se potvrdi povezanost i veličina efikasnosti za svaki konkretan korak.

Evaluacija podučavanja učenika i učenica je kontinuirana i globalna. Prema tome, u procesu edukacije, pronalazimo evaluaciju, kao dio potpuno integrisanog njenog oblika, koji sadrži instrumente pedagoških aktivnosti, koji idu u korist što boljeg cjelokupnog procesa.

Funkcije evaluacije

Kako je evaluacija složena funkcija, to svako konkretiziranje kurikulumu, treba da predviđa, kada i kako evaluirati. Dakle, evaluacija tako, ispunjava različite funkcije tokom edukativnog procesa. S jedne strane, ona dopušta da se odluči o vrsti, potrebne, pedagoške pomoći u odnosu na karakteristike učenika. Ova funkcija konkretizira se kroz dva momenta procesa učenja-podučavanjem: na početku jedne faze ili perioda podučavanja, i tokom procesa. S druge strane, evaluacija, isto tako dopušta, da se odrede glavna postignuća edukativnih namjera, koja se prethodno objasne.

Početna (inicijalna) evaluacija, tj. period kada se počinje sa novim podučavanjem, dopušta, da se odrede polazne tačke učenika/ca,, i služi kao osnova za konstruiranje plana procesa učenja-podučavanjem.

Oblikujuća (formativna) evaluacija, tj. da se tokom procesa, proporcionalno učeniku/ci razvija, da bi se završio proces, uz odgovarajuću pedagošku pomoć, koja je u svakom trenutku najviše potrebna. Kako evaluacija mora da ispuniti ove funkcije, nužno je pri tome, raspolagati sa izvorima i instrumentima, koji su potrebni da bi se dobilo dovoljno informacija, u odnosu na podučavanje učenika/ce, a koji se pedagoški i didaktički dopušta prilagoditi. Na kraju

zbirna (sumativna) evaluacija, dopušta da se odredi, da li su se ili ne postigli, i na kraju do koje tačke su se postigle nastavnikove edukativne namjere. Ne treba miješati, između, sumativne evaluacije i potvrđivanja (certifikacije) dostignuća (napredovanja) u podučavanju učenika. Za završavanje ciklusa ili etape, istina, sumativna evaluacija zajedno sa formativnom, u svakom slučaju vodi ka mentalnoj potvrdi. Isto tako, sumativna evaluacija ne broji vrijeme, da bi se završio ciklus ili period učenja. Iz praktičnih razloga preporučuje se, da se zna o svakom učeniku, da li je dostigao nivo za podučavanje u pravo vrijeme za određeni sadržaj, koji služi kao dovoljna garancija uspjehu za otpočinjanje podučavanja drugih sadržaja a koji su u vezi sa prvim.

Informacija sumativne evaluacije, mogu pomoći, da se iste iskoriste kao početna evaluacija, tako da se do obje evaluacije može doći na osnovu jedne aktivnosti. Također, označava, da je sumativna evaluacija u uskoj vezi sa određivanjem puta formativnoj evaluaciji.

Dakle, gledajući kroz ovaj kontekst, različite funkcije evaluacije se ostvaruju kroz različito vrijeme procesa podučavanja. Tj. za primjenu početne, formativne i sumativne evaluacije, preporučuje se njihova primjena kroz kraće periodične faze, kao i kroz druge duže faze.

Na kraju, funkcije evaluacije se mogu pronaći kroz usku interaktivnost i prema kompleksnosti nisu odvojene.

Kriteriji koji dominiraju u evaluaciji

U dizajniranju aktivnosti podučavanja i evaluacije, dominiraju kriteriji i strategije koje garantiraju, da se obratila pažnja na različitosti u odnosu na različite ritmove podučavanja.

Evaluaciju podučavanja treba raditi pozitivno u odnosu na učenika. Tako, što evaluacija dopušta da se konstatuje, šta su to učenici čvrsto zaplijenili i/ili naučili, vrednujući kroz definirane kriterijume njihov progres, ali isto tako se traži «evaluacija» i za ono što nije čvrsto zaplijenjeno. Tako, dakle, prema rezultatima podučavanja učenika, može se praviti plan ili ponovo praviti plan za ciljeve, sadržaje, aktivnosti podučavanja i evaluaciju. Tj. izvršiti reviziju procesa učenja-podučavanjem i refleksijom otkrivati uzajamne slabosti. Obično, ovo su proizvodi nekih nepovezanih mjesta, za neke njihove komponente, tokom odvijanja procesa.

Evaluativne aktivnosti

Aktivnosti evaluacije podrazumijevaju se kroz obilje:

- Skup-a zadataka, koji nalaže i njihov dizajn.
- Da se posmatra i vrednuje, od strane učenika, vrijeme trajanja i završavanja realizacije aktivnosti.

Prilikom dizajniranja aktivnosti evaluacije, treba da se poštuju principe koji su značajni i funkcionalni u podučavanju, uz prioritet da se koriste dobivena saznanja, nasuprot, jednostavnog mehaničkog ponavljanja.

Aktivnosti evaluacije treba da konkretiziraju, prema zahtjevima evaluacije, i moment u kome se planira evaluacija. Zato se koriste, situacije i instrumenti, koji će biti različiti i raznovrsni, i koji će dopustiti da se dobiju potrebne informacije vezane za podučavanje učenika/ca i, u isto vrijeme, preispitivati rezultate različitih karakteristika i procesa.

Aktivnosti evaluacije imaju osobit i različit završetak kroz aktivnosti podučavanja, i stoga, ne treba aktivnosti evaluacije miješati sa podučavanjem. Tj. ne mogu se evaluirati posljedica jednog određenog cilja, ako se prethodno nisu realizovale aktivnosti podučavanja, koje su usmjerene na prisjećanje posljedica.

Isto tako, može se proširiti evaluacija u kontekstu aktivnosti podučavanja, kada učenik/ca kroz aktivnosti, primjenjuje ili demonstrira posljedice dostignutih ciljeva prethodno realizovanih podučavanja.

Preporučuje se da aktivnosti evaluacije slijede ekvivalentno njihovom podučavanju, ali ne identično, već da se evidentiraju posljedice završnih didaktičkih ciljeva.

Dizajniranje aktivnosti evaluacije uključuje da se prethodno uspostave izvori, instrumenti i situacije za evaluaciju, esencijalna je preporuka, da orijentacija evaluacije slijedi različitost, raznovrsnost i adekvatnost karakteristika ciklusa.

S druge strane, također, treba da se uspostave i obrade instrumenti za praćenje i registriranje informacija o rezultatima podučavanja. Ovi instrumenti rade se kroz prethodno uspostavljanje kriterija i grade osnovu, koja olakšava nastavniku i nastavnici, da sistematski posmatra proces podučavanja učenika.

Obraćanje pažnje na različitost

Govoreći o različitosti škole, to uključuje konstatovanje grupa dječaka i djevojčica, koje predstavljaju različitost, koja se i u društvu pronalazi. Učenici se razlikuju i između sebe, ovo je polazna tačka cijele edukativne aktivnosti.

Raznovrsnost multiplih tačaka gledišta: geografskih, socijalnih, kulturalnih, ekonomskih, ali isto tako, i familijarnih uzroka, te načini podučavanja koji uzimaju u obzir individualnost, ritam i stil, procesi građenja vlastitog mišljenja, i isto tako motivacija ili odnosi sa svakim dječakom i djevojčicom i obrnuto podučavanje i škola generalno.

U odnosu na razlike, ne treba ih pretvarati u nejednakosti, kada je riječ o školi ona treba da ih otkrije i dobro razmotri, a ukoliko nije moguće pronaći rješenje problema za razlike, koje svoje korijene imaju u nejednakosti društva, utoliko ova pitanja nejednakosti ne trebaju da budu prepreka da bi se ispunjavale suštinske edukativne funkcije. Treba ponovo naznačiti, u vezi različitosti, da je cjelokupno postojanje nejednakosti, baza bogatstva.

Na kraju, integrirana škola, treba da ima usklađen oblik zajednice svih učenika, koji favoriziraju jednakost suprotnosti.

Koncepcija škole pune uvidavnosti, pretpostavlja, da se definira obraćanje pažnje na učvršćivanje različitosti i primjene odgovarajućih strategija, na kraju da se daju odgovori na različite interese, kapacitete, ritmove podučavanja, itd.

Konačno, radi se o garantiranju ravnoteže između raznolikosti učenika i razumijevanja kurikuluma, mijenjanjem pedagoških intervencija i kreiranjem odgovarajućih uslova, koji svakom dječaku i djevojčici dopuštaju progres.

OKVIRNI NASTAVNI PLAN ZA PRVI RAZRED DEVETOGODIŠNJE OSNOVNE ŠKOLE

REDNI BROJ	OBAVEZNI NASTAVNI PREDMETI	SEDMIČNI BROJ NASTAVNIH SATI	GODIŠNJI BROJ NASTAVNIH SATI
1.	Bosanski, Hrvatski, Srpski jezik i književnost	3	102
2.	Matematika	2	68
3.	Moja okolina	2	68
4.	Muzička /Glazbena kultura	2	68
5.	Likovna kultura	2	68
6.	Tjelesni i zdravstveni odgoj	2	68
	UKUPNO:	13	442
	Izborni, fakultativni predmeti		
7.	Engleski jezik		
8.	Informatika		
9.	Vjeronauka		
	Vannastavne akrtivnosti		
	Dopunski programi		
	UKUPNO OPTEREĆENJE UČENIKA :		

***Napomena:** Broj nastavnih sati za nastavne predmete: vjeronauka, vannastavne aktivnosti, dopunski programi, eventualno neki novi predmet (izborni, fakultativni) određuje se na lokalnom nivou, u skladu s mogućnostima o kojima je riječ u Koncepciji.*

Na osnovu mišljenja roditelj i nastavnika potrebno je uvesti u izbornu, fakultativnu nastavu predmete engleski i informatika, kako bi kvalitetno pripremili

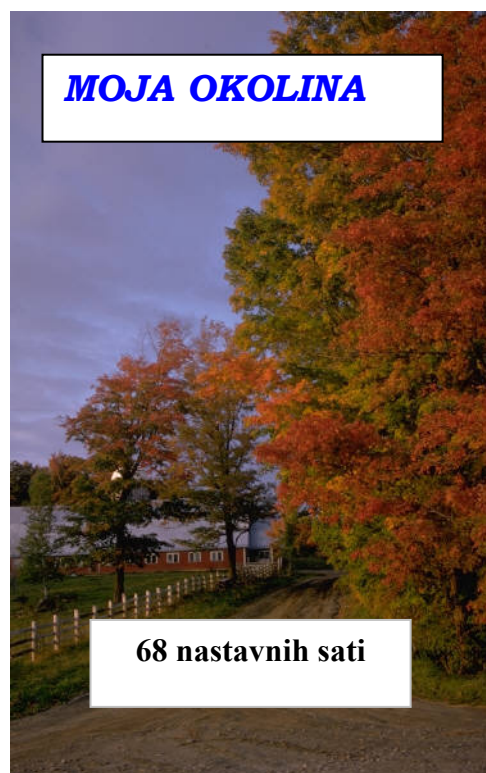
djecu za život i rad u okviru globalne politike koja se vodi u svijetu. Većina smatra da je vjeronauka pitanje privatnosti svake porodice/ obitelji i da ne treba da bude u sklopu škole. Radna Gupa se povelala ovim razmatranjima i pružila školi da u okviru zakonskih mogućnosti kroz autonomiju škole ponude roditeljima programe koji se odnose na sva tri predmeta: engleski, informatiku i vjeronauku. O izboru ovih predmeta treba prvenstveno da odluče roditelji djece koja se školuju a ne vlasti ili pojedinci koji imaju moć odlučivanja na višem nivou.

Baza na osnovu koje je Radna Grupa radila je Okvirni Nastavni Plan i Program donešen od strane Federalnog Ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta BiH, 2004. godine. Isti je samo nadograđen prema iskustvima nastavnika ali i dobivenim povratnim informacijama od strane roditelja i nastavnika koji rade u predškolskim ustanovama, obzirom da je program predškolskog odgoja i obrazovanja ocijenjen od strane roditelja veoma visoko i izraženo je zadovoljstvo sa kvalitetom realizacije istog u predškolskim ustanovama.

UVOD

Nastavni program MOJA OKOLINA (NAUKA I DRUŠTVO) integriše aspekte proučavanja prirode i društva, potrebnih za uvođenje učenika u razumijevanje svijeta koji ga okružuje. U fokusu pažnje su znanje o prirodi i čovjeku, znanje o načinima rada u nauci i razvoj sposobnosti korištenja tih znanja, da bi se utvrdili stavovi o pitanjima koji se tiču okoline, zdravlja i međuljudskih odnosa, na način primjeren njegovom uzrastu i interesiranju.

Da bi se realizacija nastavnog programa što više usmjerila na ishode učenja, tj. na ono što bi učenici trebali znati i umjeti nakon završetka prvog razreda, uz didaktičko- metodičke upute je data njihova detaljnija razrada (specificirana u odnosu na znanje i razumijevanje učenika, razvoj njegovih sposobnosti, vrijednosti, stavova i ponašanja, te aktivnosti učenika i nastavnika). Ovaj dio programa treba da olakša nastavniku planiranje nastave sve do nivoa nastavnog sata. Šire informacije o organizaciji nastave i strategijama učenja, ocjenjivanju i stručnoj spremi i profilu nastavnika date su u okviru zajedničkog dijela nastavnih programa i planova.

ULOGA I ZNAČAJ PREDMETA

Nauka pruža jasan pogled i način razmišljanja o svijetu. Proučavanje nauke pomaže učenicima da ispituju utjecaj naučnog znanja na vlastiti život i primjenu tog znanja u vlastitom okruženju i zajednici. Ono također pruža učenicima priliku da postanu osobe koje samostalno uče i promovira razvoj njihovih stavova prema nauci i okruženju.

U okviru predmeta MOJA OKOLINA, učenici opažaju, istražuju i postavljaju pitanja o školi, porodici i okolini kao važnim mjestima njihovog života i razvoja, živim bićima, tvarima i društvenim i prirodnim pojavama i procesima. Oni rade zajedno u prikupljanju dokaza i materijala pomoću kojih traže odgovore na ta pitanja, povezujući to sa jednostavnim naučnim idejama i postupcima. Pri tome oni izvode oglede i koriste jednostavan naučni jezik za saopćavanje ideja i prepoznaju uvjete za sopstvenu sigurnost, sigurnost drugih i zdrav način života.

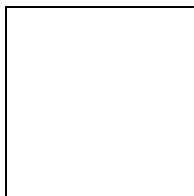
Proučavanje predmeta MOJA OKOLINA olakšava kasniji proces sticanja akademskih znanja iz oblasti prirodnih i društvenih nauka, kao i odgovarajućih tehničkih i tehnoloških znanja

CILJ

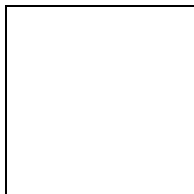
Razvoj dječjih potencijala i radoznalosti kroz aktivan odnos i komunikaciju sa živim i materijalnim svijetom koji ga okružuje, uz uvažavanje individualnosti učenika.

ZADACI

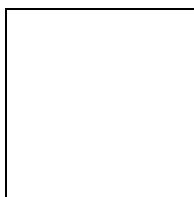
- ✚ Upoznavanje živog i materijalnog svijeta kroz igru i učeniku primjerene aktivnosti istraživačkog, logičkog i praktičnog karaktera, kroz aktivnu komunikaciju i odnos prema sadržajima učenja u neposrednoj okolini.

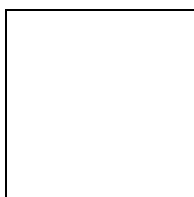
Podsticanje i razvijanje stvaralačke mašte i stvaralačkog mišljenja.
Podsticanje i razvijanje naučnog mišljenja kroz istraživačku djelatnost.
Podsticanje i razvijanje kritičkog mišljenja.

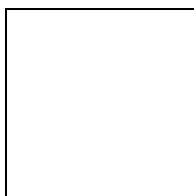
Osposobljavanje za sigurnost u saobraćaju.

Osposobljavanje za kulturu pozitivne komunikacije sa odraslima i vršnjacima u socijalnom okruženju i podsticanje razvoja socio-emotivne inteligencije. Razvoj svijesti o sopstvenom identitetu i poštovanju samog sebe i multikulturalnog miljea..

Razvijanje kulturnih, radnih i higijenskih navika i njihovo njegovanje.

Razvijanje ekološke svijesti i kulture, osposobljavanje za primjenu ekoloških znanja u neposrednoj okolini i svakodnevnom životu.

SADRŽAJ

SREDINA U KOJOJ ŽIVIM

1. ČOVJEK I DRUŠTVO

- 1.1. ŠKOLA
- 1.2. UČENIK U SAOBRAĆAJU
- 1.3. PORODICA/OBITELJ
- 1.4. ŽIVOT I RAD U ZAJEDNICI
- 1.5. VRIJEME I PROSTOR (PRIRODA I DRUŠTVO)

PRIRODA

2. ŽIVA BIĆA(ORGANIZMI)

- 2.1. ORGANIZMI (ŽIVOTINJE I BILJKE)
- 2.2. SREDINA
- 2.3. ČOVJEK

3. MATERIJALI

- 3.1. SVOJSTVA MATERIJALA
- 3.2. FIZIČKI PROCESI

MOJA OKOLINA / NAUKA I DRUŠTVO ZA 1 RAZRED

SADRŽAJ	ZNANJE I RAZUMIJEVANJE	SPOSOBNOSTI	VRIJEDNOSTI, STAVOVI, PONAŠANJE	AKTIVNOST UČENIKA	AKTIVNOSTI NASTAVNIKA (ORGANIZACIJA I METODE NASTAVE I UČENJA, OCJENJIVANJE)
<i>SREDINA U KOJOJ ŽIVIM</i>					
<p>1 ČOVJEK I DRUŠTVO</p> <p>1.1 ŠKOLA</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ja u školi ▪ Školska zgrada, ▪ Ime (naziv škole), ▪ Prostorije u školi, ▪ Uposlenici u školi, ▪ Škola kao organizirana zajednica, pravila ponašanja ▪ Prava djeteta, iznošenje mišljenja, stavova, ▪ argumenata i njihova odbrana ▪ Higijena u školi 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Učenici/ce znaju: ▪ Ime škole, učitelja/ice, drugova u razredu i šire, ▪ Razumiju pravila ponašanja i rada u školi, da je škola organizirana zajednica u kojoj se zna ko šta radi, ▪ Imenovati prostorije u školi i njihovu namjenu, (gdje se ko nalazi, šta radi i zašto), ▪ Da je u čistom radnom prostoru je prijatnije raditi i boraviti 	<p>Učenici/ce mogu:</p> <p>Prepoznati uposlenike u školi, učenike/ice u odjeljenju i šire,</p> <p>Komuniciraju sa drugovima, nastavnikom/icom i ostalim uposlenicima u školi,</p> <p>Posmatranje dešavanja u školi : šta, kako, zašto,</p> <p>Samostalno pronalaženje učionice i ostalih prostorija u školi,</p> <p>Uzajamno potpomaganje i saradnja,</p> <p>pozdravljanje starijih, nastavnika/ica i drugih uposlenika u školi,</p> <p>održavanje higijene radnog prostra</p>	<p>Stvaranje pozitivne slike o školi i školskoj zajednici,</p> <p>Život i rad u školi se odvija po striktno definiranim pravilima,</p> <p>Razvijanje pozitivne slike i pozitivnog stava o sebi,</p> <p>Razvijanje svijesti da smo član organiziranog društva i da se ponašamo po određenim pravilima,</p> <p>Razvijanje svijesti o obavezama i njihovom ispunjavanju,</p> <p>Sam i zajedno sa ostalim učenicima,</p> <p>Održavanjem higijene radnog prostora, razvijanje svijesti o ekologiji</p>	<p>Govore o sebi,svojim interesovanjima,željama, stvarajući pozitivnu sliku o sebi,</p> <p>Redovan i blagovremen dolazak u školu, pronalazak učionice i mjesta u njoj,</p> <p>Interakcija u odjeljenju</p> <p>Ponašanje po pravilima,</p> <p>Provedba discipline i higijene u školi,</p> <p>Pozdravljanje uposlenih u školi,</p> <p>Međusobno pozdravljanje,</p> <p>Pozdravljanje nastavnika/ca,</p> <p>Održavanje higijene radnog prostora.</p> <p>Simulacione igre</p>	<p>Planira, osmišljava igre i interakcijsko učenje</p> <p>Komunicira sa učenicima/cama, diskutuje, upućuje učenike/ce na izvore znanja.</p> <p>Uključuje roditelje i druge uposlene u školi u realizaciju programskih sadržaja,</p> <p>Nastavnikova procjena individualnog napretka učenika, motiviranje učenika/ca za rad</p>
<p>1.2 UČENIK U SAOBRAĆAJU</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ja u saobraćaju, ▪ Put od kuće do škole, ▪ Ulica, pješačka staza, pješački prijelaz (zebra), ▪ Pravila kretanja putem (ulicom) bez trotoara i ulicom sa trotoarom, ▪ Semafor, ▪ Saobraćajni znaci na putu od kuće do škole, ▪ Vozila javnog prevoza i ponašanja u tim vozilima, ▪ Stajališta sredstava javnog prevoza, ▪ Raskrsnica, prelazak raskrsnice <p align="center">23</p> <p><i>*Dodatni sadržaji za učenike koji žive na većoj udaljenosti od škole i koriste prevozna sredstva</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ imenovanje svog naselja i ulice, ▪ Prepoznavanje pješačkog prelaza (zebre) kao mjesta na kojima se jedino može preći ulica, ▪ Pravilno kretanje ulicom bez i sa trotoarom, ▪ Prepoznavanje semafora i značenje boja svjetlosti na semaforu kao sredstvu za regulisanje saobraćaja na raskrsnicama, ▪ Prepoznavanje vozila javnog prevoza, samostalno i bezbjedno prelaženje ulice, ▪ Raspoznavanje saobraćajnih znakova koji se nalaze na putu od kuće do škole 	<p>Opisivanje puta od kuće do škole,</p> <p>Raspoznavanje i razlikovanje sredstava za prevoz roba i ljudi,</p> <p>Samostalan i bezbjedan dolazak u školu koristeći najsigurniji i najkraći put,</p> <p>Korištenje pješačkog prelaza (zebre), za prelazak ulice</p> <p>Korištenje trotoara za kretanje ulicom sa trotoarom i kretanje lijevom stranom ulice bez trotoara</p>	<p>Razvijanje svijesti o saobraćaju kao grani privrede koji se odvija po striktno utvrđenim pravilima,</p> <p>Poštivanje saobraćajnih znakova i propisa,</p> <p>Razvijanje poštovanja prema starijima i invalidima, ustupanje mjesta starijima i invalidima,</p> <p>Kultura ponašanja u vozilima javnog prijevoza,</p> <p>Razvijanje svijesti o kulturi ponašanja u saobraćaju</p>	<p>Praktičan rad van škole, zajedničko i pojedinačno kretanje ulicom, prelazak preko ulice, Imenovanje saobraćajnih znakova, Prelazak ulice na znak zelenog svjetla i na znak policajca koji reguliše saobraćaj, Modeliranje saobraćajnih sredstava od različitih materijala u učionici, Crtanje saobraćajnih znakova kao jednostavnih simbola, Crtanje raskrsnica, zebri, (prva znanja iz kartografske pismenosti)</p> <p>Prikladne igre u učionici.</p> <p>Rasprave o ponašanju u pojedinim situacijama,</p> <p>Izrada maketa</p> <p>Način ponašanja u javnim transportnim sredstvima</p>	<p>Posmatra i prati učenika u saobraćaju</p> <p>Direktno učešće sa učenicima u saobraćaju,</p> <p>Osmišljava, priprema i organizira igre u učionici vezane za saobraćaj,</p> <p>Rukovodi, upućuje, pomaže... Simulacije na kompjuteru</p> <p>Organizira praktične vježbi na ulici i raskrsnici</p> <p>Sarađuje sa roditeljima i saobraćajnom policijom</p>

<p>1.3 PORODICA/OBITELJ</p> <ul style="list-style-type: none"> Moja porodica i njeni članovi (majka, otac, brat, sestra, nana (nena, baka), djed, Ja u porodici; sin, kći, brat, sestra, unuk, unuka Život i rad u porodici, zaduženja i obaveze, Porodica kao organizirana zajednica se ponaša po jasno utvrđenim pravilima, Porodica živi u kući (stanu), namještaj u stanu, higijena u stanu, rukovanje kućanskim aparatima... 	<ul style="list-style-type: none"> imenovanje članova uže i dalje familije, Razlikovanje krvnih odnosa u porodici/obitelji; roditelji, djeca, unuci, braća, sestre... Imenovanje zanimanja članova uže porodice Rukovanje jednostavnim kućanskim aparatima, (nepravilno rukovanje i nepravilni kućanski aparati mogu biti opasni po život) objasniti razliku između namještaja i kućanskih aparata Identifikuje lične zadatke i obaveze Uvažavanje ostalih članova porodice 	<p>Poređenja porodica, uočavanje sličnosti i razlika, diskusije</p> <p>Poštovanje članova uže porodice, Identifikuje i njeguje odnose u porodici.</p> <p>Ispunjava svoje obaveze samostalno ili uz pomoć nekoga od članova porodice, Uočavanje opasnosti od neispravnih kućanskih aparata</p>	<p>Razvijanje pozitivnog mišljenja o porodici, osjećaja pripadnosti porodici, o samome sebi, razvijanje povjerenja i samopouzdanja, Porodica kao uređena zajednica u kojoj se svako ponaša prema pravilima, Poštivanje članova porodice, Poštivanje kućnog reda.</p>	<p>Pomoć u porodici, Održavanje higijene doma i lične higijene, Prigodne igre (uloge članova porodice), Crtanje porodičnog stabla, pomaganje članovima porodice</p> <p>Prezentacija crteža, fotografija Rukuje jednostavnim kućanskim aparatima, Izrada maketa namještaja, Objašnjava aktivnosti za jedan vremenski period</p> <p>Obraća pažnju na tačno izvješćevanje o događanjima Razlikuje prijatna od neprijatnih sjećanja, vezanih za vlastita iskustva</p>	<p>Osmišljavanje prigodnih igara za interaktivno učenje, Posjeta porodici, Procjena interesovanja učenika, Demonstracija rukovanja kućanskim aparatima, Rukovođenje aktivnostima i napretka učenika, razvijanje kreativnosti i radnih i higijenskih navika kod učenika</p>
<p>1.4 ŽIVOT I RAD U ZAJEDNICI</p> <ul style="list-style-type: none"> Moje mjesto je grad/selo; razlika između grada i sela Mjesto kao uređena zajednica ljudi, Naselje Servisi u naselju -stomatolog -ljekar -samoposluga Moje mjesto je brdovito/ravničarsko, Život i rad ljudi u mjestu, <p>*FAKULTATIVNI SADRŽAJI</p> <p>Prirodne ljepote u mjestu, - obilazak</p> <p>Posjeta tvornici, ambulanti, trgovini, radionici, ambulanti – u gradu, ili, poljoprivrednom dobru ili gazdinstvu na selu, njivi, oranici livadi, značajnom objektu)</p>	<ul style="list-style-type: none"> Imenovanje mjesta u kojem živimo, Razlikovanje grada od sela, Opisivanje mjesta sa isticanjem najznačajnijih objekata Imenovanje značajnijih objekata u mjestu, Prepoznavanje i razlikovanje grupe ljudi u školi-prijatelj u naselju-susjed/a (komšija/ica) Identifikuje institucije koje promovišu kulturu Prihvata i ispunjava pravila konvencionalnog ponašanja-bonton 	<p>Razlikovanje grada od sela, Opisivanje grada i sela</p> <p>Kultura ponašanja na javnom mjestu, Ponašanje u zgradi i u kući, Poštivanje pravila ponašanja</p>	<p>Razvoj svijesti o položaju u društvu, Razvijanje pozitivnih stavova prema mjestu stanovanja, Razvijanje pozitivnog ponašanja, Razvoj svijesti o očuvanju životne sredine.</p> <p>Razvijanje pravilnog odnosa prema mjestu, znamenitostima mjesta i prirodnim ljepotama, očuvanje prirodnih ljepota</p>	<p>Crtaње mjesta i okoline, Pravljenje zajedničke makete mjesta, Posjeta najznačajnijim objektima u mjestu, kulturnim i javnim ustanovama, posjeta drugom mjestu</p> <p>Pravilno se obraća odraslima</p> <p>Pozdravljanje poznatih lica i način pristupa nepoznatim licima</p>	<p>Osmišljavanje i realizacija simulacionih igara za djecu, Pripremanje i vođenje djece kroz aktivnosti dijaloga i interakcije, Pomoć učenicima u samostalnom i grupnom radu.</p> <p>Procjenjuje učenička postignuća, podstiče kreativnost, Saradnja sa lokalnom zajednicom</p>

PRIRODA

<p>1.5 VRIJEME I PROSTOR</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Dan i dijelovi dana / dan-noć ▪ Planeta na kojoj živim-odnos sa Mjesecom i Suncem ▪ Periodične promjene i položaj Sunca: Godišnja doba ▪ Okretanje Zemlje oko svoje ose i oko Sunca;okretanje Mjeseca: sedmica, mjesec godina ▪ Promjene izgleda neba (naoblačeno,sunčano,...) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Imenovanje dana u sedmici, ▪ Identifikovanje povezanosti kretanja Zemlje sa dijelovima dana,mjesecima,... ▪ Imenovanje dijelova dana, ▪ Razumije pojmove JUČE,DANAS,SUTRA,kao i pojmove SADA,TOKOM I POSLIJE ▪ Imenovanje mjeseci u godini ▪ Imenovanje godišnjih doba i njihove karakteristike 	<p>Razlikovanje dijelova dana, i dana u sedmici, imenovanje mjeseci,</p> <p>Praćenje promjena u prirodi u godišnja doba (imenovanje godišnjih doba prema vremenskim prilikama) i bilježenje</p> <p>Posmatranje vremena tokom dana, bilježenja podataka i njihovo predstavljanje (tabela, grafikon)</p>	<p>Razvijanje pozitivnih stavova i mišljenja o prirodnom okruženju, razvijanje ekoloških stavova, pozitivnih navika, ponašanje u skladu sa godišnjim dobima. Uticaj čovjeka na zagađivanje okoline(plastika, baterije, ...)I zaštita od zagađenja.</p>	<p>Istraživačke aktivnosti u prirodi Izrada zidnih panoa, (lente vremena); bilo je...sada je...biće...kalendara Odijeavne prema vremenskim prilikama, Koristi različite vremenske pojmove vezane za prošlo,sadašnje i buduće vrijeme Čuvanje zdravlja</p>	<p>Vodi aktivnosti učenika, usmjerava, pokazuje, demonstrira. Koristi kompjuterske simulacije prognoziranja vremena</p>
--	--	--	--	---	---

<p>2 ŽIVA BIĆA(ORGANIZMI)</p> <p>2.1 ORGANIZMI (ŽIVOTINJE I BILJKE)</p> <ul style="list-style-type: none"> • U vodi,na zemlji,u vazduhu <p>-odnosi sa staništima šire okruženje - vrste</p> <p>-odnosi sa staništima uže okruženje - vrste</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Životni ciklusi procesi: rast, razvoj ▪ Lanac ishrane ▪ Promjene na biljkama i životinjama u različita godišnja doba, karakteristike života ▪ Koristi od biljaka i životinja, <p>2.2 SREDINA</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Istraživačke aktivnosti u prirodi-percepcija na osnovu čula ▪ Različitosti:voda,vazduh,ze mlja ▪ Razlika između biljaka i životinja, ▪ Uloga i značaj vode i svjetlosti za živi svijet <p>(Ogledi sa biljkama, vodom i svjetlosti)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Biljke i životinje ▪ zajedno čine živu prirodu, ▪ Na biljkama nastaju promjene u različita godišnja doba, ▪ Biljke i životinje su korisne i zato ih uzgajamo, ▪ Imenovanje pojedinih biljaka i životinja iz bližeg okruženja i njihove osobine ▪ Prepoznavanje i imenovanje lista, cvijeta, stabla i korijena kod cvjetnih biljaka 	<p>Razlikovanje, biljaka od životinja,</p> <p>Imenovanje biljaka i životinja iz okruženja,</p> <p>Uočavanje promjena na biljkama i životinjama u različita godišnja doba,</p> <p>Grupisanje živih bića prema vidljivim sličnostima i razlikama</p>	<p>Razvijanje pozitivnog odnosa prema biljnom i životinjskom svijetu,</p> <p>Razvoj ekološke svijesti i svijesti o korisnosti postojanja biljnog i životinjskog svijeta,</p> <p>Ko voli životinje voli i ljude</p> <p>Razvija ljubav prema prirodi i čuvanju okoline</p>	<p>Uzgoj kućnog cvijeća, kućnih ljubimaca, Posjeta zoološkom vrtu, posjeta polj. dobru ili plasteniku, prikupljanje prirodnih materijala iz prirode koji mogu koristiti u radu,</p> <p>Čišćenje školskog vrta ili okolice škole, Uzgoj cvijeća u školskom dvorištu.</p> <p>Skupljanje i sređivanje uzoraka i zbirki</p> <p>Ogledi sa vodom vazduhom, biljkama...</p>	<p>Pripremanje učenika za posjete i izlaske u prirodu,</p> <p>Osposobljavanje učenika za uočavanje promjene na biljkama i životinjama u različita godišnjaj doba,</p> <p>Bilježenje, prikupljanje materijala, rukovođenje radom učenika, zidni kalendar promjena- izrada</p> <p>TV emisije. kompjuter</p>
<p>2.3 ČOVJEK</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Svijest o mom tijelu, ▪ Higijena i zdravlje ▪ Sredstva za higijenu ▪ Ishrana i zdravlje <p>-funkcija i njega zubi</p> <p>-potreba za hranom</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kretanje-skelet <p>(poređenje kretanja čovjeka i životinja)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mikroorganizmi-uzročnici bolesti i kvarenja hrane • Zdravlje i sigurnost 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Razlikovanje dječaka od djevojčica i njihove karakteristike, ▪ Čistoća je pola zdravlja, ▪ Ličnu higijenu održavamo redovno, ▪ Imenovanje sredstva za ličnu i drugu higijenu ▪ Objasniti ulogu skeleta kod ljudi i životinja ▪ Imenovanje raznovrsne hrane i razlikovanje zdravog, od nezdravog ▪ Identifikovati različite uzročnike bolesti i kvarenja hrane 	<p>Održavanje lične higijene,</p> <p>Korištenje sredstava za ličnu higijenu,</p> <p>Uporediti skelet kod čovjeka i kod pojedinih životinja</p> <p>Zaštita od bakterija i ostalih mikroorganizama</p> <p>Pravilna upotreba escajga, pravilna ishrana.</p>	<p>Razvijen gender stav u okruženju,</p> <p>Pomaganje drugaricama i drugovima, starijima i slabijima,</p> <p>Redovno održavanje lične higijene, higijene prostora u kojem boravimo i radimo i higijene okoline, razvoj ekološke svijesti, pravilnog odnosa prema okruženju.</p> <p>Pomoć u kućanskim i drugim poslovima,</p> <p>Pravilna ishrana je garant dobrog zdravlja.</p>	<p>Poštivanje drugarica u učionici,</p> <p>Redovno održavanje lične higijene,</p> <p>Izrada jelovnika, rasporeda zaduženja za održavanje higijene životnog prostora,</p> <p>Postavljanje i rasporemanje stola,</p> <p>Praktična upotreba sredstava za ličnu higijenu,</p> <p>Izbor zdrave hrane.</p> <p>Povezuje sopstveni rast i razvoj kroz vremenski tok: tijelo,kosa,nokti</p> <p>Opisuje razlike između "ja" i "drugi"</p>	<p>Razvija interesovanja učenika, prikuplja, pokazuje, rukovodi, pomaže, upućuje koordinira, osmišljava igre interakcije, evauira, procjenjuje individualna postignuća učenika.</p>

<p><u>3 MATERIJALI</u></p> <p>3.1 SVOJSTVA MATERIJALA</p> <ul style="list-style-type: none"> • Različitost materijala • Grupisanje-klasifikacija materijala <p>(svakodnevni materijali: čvrst, tečan, gasovit)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Promjene materijala <p>(miješanje i razdvajanje)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Razdvajanje smijesa materijala <p>(filtriranje vode, vraćanje u prvobitno stanje)</p> <p>3.2 FIZIČKI PROCESI</p> <ul style="list-style-type: none"> • Svjetlost i zvuk (prirodni i vještački) • Sjena i predmeti 	<p>Nabrajanje, imenovanje, pojedinih materijala sa kojima se svakodnevno susreću. Opisivanje materijala u odnosu na njihove osnovne karakteristike. Razumije značenje pojmova miješanje i razdvajanje</p> <p>Objašnjavanje nastanka sjene-šta je potrebno da bismo napravili sjenu?</p>	<p>Upoređivanje različitih izvora svjetlosti-prirodni i vještački. (Sunce; sijalica)</p> <p>Upoređivanje različitih izvora zvuka (čovjek-glas; oglašavanje životinja/tehnički proizvedeni npr. muzički instrumenti)</p> <p>Korištenje svjetlosti za samostalno pravljenje sjene.</p>	<p>Razvijanje pozitivnog stava prema nauci-korištenje dječjih enciklopedija. Korištenje naučnog jezika i termina.</p>	<p>Sprovođenje različitih ogleda kako bi se dokazala određena svojstva pojedinih materijala.</p> <p>Miješanje-so-voda-rastvaranje</p> <p>Zagrijavanje-tijesto</p> <p>Zagrijavanje-topljenje-čokolada</p> <p>Ključanje-zaleđivanje-voda</p> <p>Spaljivanje-drvo</p> <p>Korištenje različitih mjernih jedinica.</p> <p>Proizvode zvukove koristeći razne izvore.</p>	
---	---	--	---	--	--

GLAVNI ISHODI UČENJA

Zanje i razumijevanje

Učenici bi trebali imati znanje i razumijevanje:

svojoj užoj, široj okolini i povezati dešavanja u njima i u svijetu,

živim bićima i odnosima među njima i posebno o čovjeku i njegovom odnosu prema prirodi.

Sposobnosti

Učenici bi trebali razviti sposobnost istraživanja :

kroz traženje ideja, provođenjem jednostavnih posmatranja i oglada, te poređenjem svojih predviđanja sa stvarnim rezultatima,

prenošenjem novih informacija kroz pojedinačni i timski rad.

Vrijednost, stavovi i ponašanje

Učenici će razviti pozitivne vrijednosti i stavove prema sebi samima, prema drugima, svojoj okolini i učenju kao cjeloživotnom *procesu*.

INDIKATORI USPJEŠNOSTI

1. SREDINA U KOJOJ ŽIVIM

- 1. Učenici su sposobni da opišu razred i školu, predstave užu i širu porodicu, snalaze se u saobraćaju, opišu svoje mjesto.**
- 2. Učenici su sposobni da uoče bitne osobine živih bića, predmeta i pojava u njihovom okruženju, da ih upoređuju i iskazuju interes za njihovo razumijevanje.**
- 3. Učenici su sposobni da na osnovu posmatranja i aktivnog učešća samostalno donose odgovarajuće zaključke i imaju izgrađen stav prema okruženju.**

2. PRIRODA

1. ***Učenici razlikuju živu od nežive prirode i navode sličnosti i razlike.***
2. ***Učenici su sposobni da uočavaju promjene na živim bićima i prirodna dešavanja u svojoj okolini i zavisnost žive od nežive prirode i iskazuju radoznalost za proučavanje prirode.***
3. ***Učenici samostalno posmatraju, prikupljaju, upoređuju, donose zaključke i objašnjavaju i obrazlažu posmatrane pojave i procese i pravilno se ponašaju prema prirodi.***

ORGANIZACIJA NASTAVE I STRATEGIJE UČENJA (DIDAKTIČKO –METODIČKE NAPOMENE)

Sadržaj i proces učenja, a pogotovo rezultati učenja bitno su uvjetovani načinom učenja odnosno kako učenici treba da uče, a nastavnici da poučavaju i pomažu da bi učenici sticali odgovarajuća znanja, razvijali sposobnosti, vrijednosti, stavove i ponašanje.

Djeca uzrasta od šest godina su veoma sklona istraživanju, ispitivanju i provjeravanju svega što ih okružuje. Njihova radoznalost nema granica i nju treba razvijati i jačati kroz vođenje učenika u «njihovom svijetu» radi sticanja spoznaje o svijetu odraslih. **S toga, nastavni proces mora biti dobro osmišljen, planiran i pripremljen, jer jedino na takav način se može udovoljiti radoznalosti učenika.**

Ambijent u kojem se djeca osjećaju udobno i sigurno, uz dobro rukovođenje svim aktivnostima u nastavi je neophodan uvjet, dobrih rezultata. To se postiže kombiniranjem tradicionalnih metoda i oblika rada sa korištenjem i primjenom metoda aktivnog učenja i interaktivne nastave (pitanja i odgovori, igre i simulacije, rasprave, dramatizacije, učenički ogledi, izvještaji, mali istraživački projekti), i u skladu s tim, rad u manjim i većim grupama, parovima, samostalan rad učenika i dr.

Za učenike koji pokazuju poseban interes ili veće sposobnosti planiraju se posebni sadržaji, sto je vrlo bitno kod planiranja i individualnog pristupa sadržaju i učeniku.

Pojedine sadržaje Moje okoline treba realizirati u međusobnoj povezanosti sa sadržajima svih drugih predmeta.

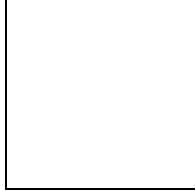
Detaljniji opisi toga šta i kako učenici treba da budu učeni u pojedinim područjima učenja, uključujući i aktivnosti učenika i nastavnika dati su u dijelu programa pod nazivom ISHODI UČENJA.

U nastavi Moje okoline važno je osposobljavati učenike da kritički razmišljaju i razumiju koncepte, na način koji je svojstven nauci. Zato je neophodno podsticati učenički istraživački pristup svijetu koji ga okružuje. Učenike treba naučiti da posmatraju šta se dešava u prirodi i prilikom izvođenja oglada, te kako objasniti i koristiti dobivene rezultate. Kako učenici o nekoj aktivnosti najbolje uče na neposrednom iskustvu, dominantno mjesto treba da imaju ogledi koje izvode učenici individualno ili u timovima. Pri tome je neophodno objasniti učenicima procedure i tehnike izvođenja oglada, naučiti ih kako da koriste svoja čula u tom procesu, predviđaju šta će se desiti, bilježe i uređuju dobivene podatke, pomoći im da uoče sličnosti i razlike, kritički razmatraju uočeno i donose odgovarajuće zaključke i upozoriti ih na eventualne opasnosti. Poslije provedenog oglada treba zajedno sa učenicima pažljivo razmotriti šta se događalo i zbog čega, da li su predviđanja bila ispravna, ohrabriti ih za drugačije i nove ogledne. Prilikom planiranja i izvođenja oglada bitno je kod učenika podsticati radoznalost, maštu i divergentno mišljenje.

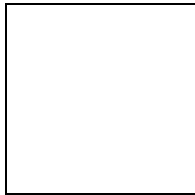
OCJENJIVANJE

Učenici se ocjenjuju na osnovu sposobnosti da razumiju koncepte i kritički razmišljaju, njihovih obrazovnih postignuća i sposobnosti primjene novog znanja. Učenike treba posmatrati i ocjenjivati u aktivnosti, za vrijeme izvođenja te aktivnosti

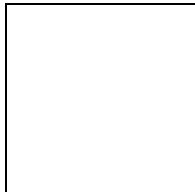
Za ocjenjivanje i evaluaciju napredovanja učenika koriste se različiti instrumenti i postupci:

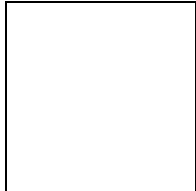
sposobnosti i vještine učenika za vrijeme izvođenja aktivnosti
(učenički ogled, praktičan rad, usmeno i pisano izvještavanje i drugo),

učešće i doprinos u interakciji (rad u velikim i malim grupama, učenički projekti, istraživanja i dr.)

putem zadataka objektivnog tipa i drugih odgovarajućih ispitnih postupaka

portfolij